

ЖЭЛЭЙ ДҮННҮҮД СОГСОЛОГДОС

СССР-ЭЙ СТАТИСТИКЫН ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕТ МЭДЭЭСЭНЭ

Советскэ Союзай ажалшад партиянь XXVII съездын болоч КПСС-эй ЦК-гай удаахы Гүрэнэй шийдэхэринүүд бэлүүлэл, Агуушэ Ойгарин социаль революци 70 жэлэй ойи жэлдэ нийтин үйлдэ-бэрнэ савшадан хүжөөлэл, тэрэнэй ашаг үрнэ дүшлүүл-хэн байна гэжэ СССР-эй Эко-номическа ба социальна хү-жэлтүн 1987 оной гүрэнэй ту-хэй СССР-эй Статистикын Гү-рэнэй комитетэй мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Арад зоной һуудал байдэл улам хайжаруулагдаа. Экономическа хубилалта залан сэхээр бэлүүлэгдэ, ажыхы эрхилэлгэн шэнэ ёһо гурим нэбэрүүлэгдэ.

Харалагдаһан эршэ дэли-сэртэй зохицуулагдажа, про-мышленностьда продукция хэмжээн ургаа, ажалай бүтээ-сэ дээшлэб. Түлишнэй-лэшэ хүснэй болон металлургиче-ска комплекснууд тогтууртай хайнаар хүдэлб. Машина бү-тээгчн продукция шэнэжэлгэ-хэ хурдагдажа. Агропромыш-ленна комплексдо мал ажалай продукция үйлдэбэрлгэн хэм-жээнүүд үргэдхэгдэ. Копи-тальна барилга дээрэ хүдэлжэ байгаа үйлдэбэрлгэн ошонь техникээр эбсэжүүлхэ, хэ-лбэ-лэн шэнжэлэ талар хомолог-долог мүнзэ зөөрин хэмжээн ургаба. Материальна үйлдэ-бэрлгэн халбаринууд ажаллагда-хүдэлмэрлэгшэдэ тоо оло-шоруулангүй, ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэй ашаар олон жэлэй туршдаа түрүүшнхөө үйлдэбэрлгэн бүхы ургалта ту-йлагдаһан байна.

Хүдэлмэрлэгш болон алба хаагшад ай салын хүлэл, кол-хознуудай ажалай түлбэри, хэрэглэмжн нийтин фон-данууды дээшлүүлхэ, байрын гэрнүүдэ бариха талар та-бан жэлэй түсбөөр 1987 ондо харалагдаһан даабаринууд дүүргэгдэ гэжэ гү, али үлчү-лэгдэ.

Гэхэтэй хамта арадай ажа-хын зарим халбаринуудта ха-ралагдаһан даабаринууды бэлүүлхэ шадангүй, тохёол-дон гэгдэлд усдажаха би-раабгүй, үйлдэбэрлгэн жэгдэ-һан, тогтууртай ургалта ту-йлагдабгүй. Эрдэм, техникын тулалдаһан арадай ажыхада-һулаар нэбэрүүлэгдэ. Илан-гашаа эдэлэ хэрэгсэлүүдэй ша-дэ дээшлүүлхэ талар хүн-гэн промышленностиин ма-шина бүтээгчн хүдэлмэри-е үндэһөөр хайжаруулаха ша-даабгүй. Эд бараагаар ханга-ха талар хүн зоний эрилтэнүүд гүйдэ хангадангүй.

Үйлдэбэрлэгдэһан нацио-нальна олоо 100 миллиард шахуу түхиргитэ (бодоо сөн-гүүдээр) хүрөө. Материальна гаргаһанууды алмаха талар даабаринууды дүүргэгдэ бай-һанһаа, хүдөө ажыхн продук-ци үйлдэбэрлгэн гэгдэлдэ ороһонһоо, гададын худал-даа наймаһаа абадаг мүнзэ зөөрин бага болоһонһоо, архи дарһа гаргалгын хороо-гоһонһоо уламжалан, нацио-нальна олзын ургалта түс-бөөр харалагдаһандаа хүрбэ-гүй.

ООН-ой методологөөр тоо-лодогдо, үйлдэбэрлгэн, мүн үйлдэбэрлэгдэ хабаагүй халба-рин талар ашаг олзын нитиэ хэмжээсэ, тэрэһэнэй үйлдэбэ-рилгэн гаргалгын продукция хэмжээгээр түхиргэлгэ хэрэг-сэлнүүдэй элжэ халалгы тэ-хэрюулд бусалгын мүнзэ то-дорхойлогдо бүхы национальна продукт урга жэлэйһнээ 3,3 процентээр ургаа.

Урда жэлэйхитэй жэшбэл, промышленностиин продукци 32 миллиард түхиргөөр урга-жа, 870 миллиард түхиргөө-рөө дээш гарба. 220,1 мил-лиард түхиргитэй хүдөө ажыхн продукция абтаа, энэнь арбан нэгдэһи түсбэтэ табан жэлэй дундуур хэмжэһнээ 9,3 про-центээр эхэ юм.

Арадай ажыхада ашаг олоо дээшлэб. Промышленна про-дукция, барилга-хабарлгын хүдэлмэрлгэн өөрнө үнэ сэн хямдарба. Гэбшэе зарим ми-нистерствэнүүд, албан зургаа-нууд продукция өөрнө үнэ

сэнтгэе хямдаруулаха талар даабаринуудаа дүүргэжэ ша-дабагүй. Промышленностиин үйлдэбэрлгэн нэгдэлнүүдэй, предприятиянуудай, подяда-на барилга-хабарлгын эмхинуу-дэй дүрбэнэй нэгэ шахуу ху-бинь мүнзгэн хангай үрэ дүн-гүүдээр түсбөөр дүүргэбгүй. Промышленна предприятияну-дай 13 шахуу проценти үрнэ ширидэ ороһон байна.

Гададын худалдаа найма-һан эрьсэс 128 миллиард тү-хиргитэ, тэрэ тоодо эд бараа хилын саана гаргалга — 67, ха-рин ороһонһаа худалдажа абалга 61 миллиард түхиргитэ хүрөө. 1986 онойхитэй жэшэ-бэл, гададын худалдаа най-маһан бодото хэмжээн 1 про-центээр дээшлэб. Дэлхэй дээрэ юмэһэнэй сэнгүүдэй доош-лоло тэрэнэй хүжэлгэдэ хан-галтагүйгөөр нүлөөлбэ. Энэ-һэнэ уламжалан, мүнөөнэй үнэ сэнгүүдээр гададын худалдаа наймаһан хэмжээн жэлэй ху-гасаа соо 2,2 процентиээр хо-роо.

Хамтын 23 предприятиянууд, гададын ороһондай пред-приятиянуудай, эмхинуудтэй 14 уласоорондын нэгдэлнүүд, эмхинууд СССР-эй газар дай-лаа дээрэ тоологдон. Эрдэм-техникын дэбэлгэлгын гол шгэ-лэлнүүдэд шимжлэгнүүд, тур-шалганууд хэгдэлгэн байгаа. Эрдэм ухаанда гүрэнэй бод-жёлдэй гаргашанууд, мини-стерствэнүүд, нэгдэлнүүд бо-лон предприятиянуудхаа homo-логонүүд эхэгдэгдэ.

Жэлэй туршдаа химин, фи-зикын, медицинан, механикын ба эрдэмтэй бусад халбары-нуудта асарга эхэ ажалла-тануудай түлгэһнээ элхирхэ-лэн хэрүүлгэн 17 нэлээ хэг-дэ. 3 мянга гаран шахуу түхэ-лэй машинанууд, түхэрлэгшэ-нүүд, аппаратнууд, приборнууд, автомат хэрэгсэлнүүд зохёг-дон бүтээгдэнэй.

Арадай ажыхада эрдэмтэй үйлдэбэрлгэн 500 шахуу нэгдэ-лэй, халбаринууд хөөрөөн дээрэм-техникын 23 комплекс тоологдон. Шэнэ техникэ зо-хёжоо, нэбэрүүлгын боло-рыс хороохо гэжэ тэдэнэй гол зорилгонуудай нэгэһини мүн. Залуушуулай эрдэм-тех-никын зохёохы ажал абуула-рын ажыхн тоосооной 70 га-ран түб хүдэлжэ захалба. Эр-дэм-шэнжэлэлгын, проектын, конструкторска болон техно-логическа эмхинуудые ажа-хын тоосоондо, өөһдөө өөһдэ-төө мүнзэ хомологдоо бүрин хүсдөөр оруулаха талар бэ-лэдхэ хэгдэлгэн байгаа.

Эрдэмтэй, эрдэмтэй-башал-гын кадринууд тоо 1,5 мил-лионһоо дээш болобо.

190,9 миллиард түхиргитэй гү-сэнтэй гол фондууд, тэрэ тоодо 134,7 миллиард түхирги-тэй үйлдэбэрлгэн фондууд ха-шгалдажаа оруулагдаа. Шэ-нээр ашгалтадаа оруулагдаа-һан үйлдэбэрлгэн фондуудай хэмжээн 1987 оной һуун багта нитиэ хэмжээндэ 7,4 процент болоһон байгаа.

Хүдэлжэ байгаа предприя-тинуудые ошонь техникээр эбсэжүүлэгдэ, хэһбэн шэ-нэгдэлгэдэ 43,5 миллиард тү-хиргитэй гүрэнэй капитална хо-мологонүүд гэхэ гү, али урда жэлэйхитэй 7 процентиээр эхэ мүнзгэн гаргашалга. Энэ та-лаар шгэлүүлэгдэһан капита-ла на хомологонуудай 103 про-цент ашгалтада. Эдэнэй нити-э хэмжээнэй хахадһаа үлүү хубинь предприятиянуудай, эм-хинуудай фондуудай мүнзэ зөөри болоно.

Машина бүтээгчн ашаг үрэ эхэтэй продукция үйлдэбэрлгэ 10 гаран процентиээр ургаа. 1987 ондо агропромышлен-на комплексдо ороһонтоо ургама-нуудай 31, сахарай саклын 82, нарын сэгсгэй 54 проценти эршэтэй технологөөр тари-гдаа, ургуулагдаа.

Гүрэнэй тушаан абалга техно-логическа журам сахиха, продукция шанар хайжаруу-лаха эрилтэ дээшлүүлэн. Нор-мативно-техническэ докумен-тацин тааруулагдагүй байһан-

һаа уламжалан, 13 миллиард түхиргитэй продукция хэһбэн ашагданаһан үлүүлээр лэ ту-шаагдан абтаа, 53 миллион түхиргитэй продукция сэгсэлэн голодоо.

Промышленностиин пред-приятиянууд, нэгдэлнүүд эрхим шанартай продукция гаргаха түсбөөр дүүргэбгүй.

Үнэргэгшэ жэлдэ шэнээр ба-ригдһан ба хэһбэн шэнжэлгэ-дхэн үйлдэбэрлгэн хусые ашаг-лалга хайжаруулагдабгүй.

Түлишнэй-лэшэ хүснэй но-сэнуудые алмаха талар ха-ралагдаһан даабаринууд дүү-ргэдхэгдэгүй. Алмаһаа арьбалла-та хэһбэн ашаар эдэ бүгдөөр арадай ажыхн эрилтэ хэрэг-лэмжээнүүд ургалта 43 про-цент болоо.

Арадай ажыхада ажаллагда-хүдэлмэрлэгшэдэ, алба хаагша-дай ба колхозникуудай жэлэй дундуур тоо 131,3 миллион хүндэ хүрбэ.

Үйлдэбэрлгэн хүтэлбэрлэгдэ демократи хүжөөжэ хэрэг үргэдхэгдэжэ байна. Промыш-ленностьда ажалша коллекти-вүүд — 30 мянга гаран, барил-га дээрэ 6 мянга шахуу худал-мэрлэгшэдэ хүтэлбэрлгэн ту-шалгануудта һуңгаа.

Кооперативна ба хубин ажал абуула хурдан түргэнээр хү-жөөжэжэ байна. Жэлэй эхин-дэ 15 мянга хүн байһан һаа, жэлэй һуулд кооперативуудта хүдэлдэг хүнуудэй тоо 150 мян-ган шахуу болоһон байха юм.

Хүдэлмэрлгэн хүснэй бүхы ургалта хүн зоний ажаллагда-х хангалгын халбарид ашгал-лулгэдэ. Үйлдэбэрлгэн халбары-нуудта (промышленностиин) хү-дөө ажыхы, транспорт ба бу-сал) эдэлэ олон хүн хүдэлдэг предприятиянуудые, эмхинуу-дһаа сүлөөлгэдэжэ, ондоо тээ ажаллагда болобо.

Нийтин ажалай бүтээсэ дээ-шлүүлхэй ашаар 2,4 миллион хүн зоний ажал алмагдаа. Гэ-хэтэй хамта арадай ажыхн зарим халбаринуудта ажалла-һаа, ажаллашдые гол ажал-абуулаһан талалха, тэрэ тоодо хүдөө ажыхн хүдэлмэ-рида хабадуулаха ябадал үр-гэдхэн байна.

Арадай ажыхада хүдэлдэг дээдэ ба тусхай дундаа эрдэм-тэй мэргэжлэгдэһи тоо 35 мил-лион хүндэ хүрбэ.

Үнэргэгшэ жэлдэ промыш-ленностиин 2,5 мянган нэгдэ-лнүүд, предприятиянууд бү-рин хүсдөөр ажыхн тоосоон-до, өөһдөө өөһдөө мүнзэ хомологдоо оролгын эрхэ байдалдаа хүдэлдэг пред-приятиянууд ажалай нооснуу-дые гамтайгаар хэрэгсэлэ, хү-дэлмэрлэгшэдэ тосо хорообой-хы, ажалай бүтээсэ дээш-лүүлэ. Юрэхидөө эдэ пред-приятиянуудта үйлдэбэрлэгдэ гар-гашанууд бүри хурдан түргэ-нээр хороогодоо байна. Гэхэ-тэй хамта шэнэ гуримаар ажа-хы эрхилэлгын булюу тала-нуудые гүйдэ бэлүүлжэ ша-даабгүйбди.

Агропромышленна комплекс-до үйлдэбэрлгэн ашаг үрэ дээ-шлүүлхэ, ажаллашад зохёохы эдбхи үүсхэл хүжөөжэ, предприятиянуудые, эмхинуу-дые хүтэлбэрлгэн демокра-ти савшадан үргэдхэхэ зо-рилготойгоор 49 агропромыш-ленна комбинат эмхидхэгдэ, 14 агрофирма, 19 агропро-мышленна нэгдэл байгуула-гдаа.

Продукцар хангалгыс ха-раада абалтайгаар промыш-ленностьда продукция худал-далгын түсбэ 98,3 процентиээр дүүргэгдэ. 1986 ондо 27 про-цент болоһон һаа, харин нэ-дондо жэл нэгдэлнүүд болон предприятиянууд 23 про-центи хэлсэтэ уялгаа дүү-ргэбгүй. Промышленна про-дукци үйлдэбэрлгэ 3,8 про-

центиээр ургаа. Ажалай бүтээ-син ургалта 4,1 проценти ху-рбэб. Ашаг олоо дээшлэб, промышленна продукция өөрнө үнэ сэн хямдарба.

Түлишнэй-лэшэ хүснэй ком-плексын предприятиянууд ха-ралагдаһан даабаринаа гадуур 16 миллион тоно нүүрһэ, 7 миллионһоо дээш тоно нефть, тэрэ тоодо газай кон-денсат, 15 миллиард кубометр газ олоборилбо. Электрикн элшэ хүсэ үйлдэбэрлгэ 66 миллиард киловатт-часаар ур-гаа.

Металлургическа комплекс-сын предприятиянууд хара ба үнэгтэй металлургин гол зүйл-нүүдэй продукция үйлдэбэрл-хэ түсбэ дүүргэб. Гэхэ зуура харалагдаһан сортаментын, нэн түрүүн ашаг үрэ эхэтэй зүйлэй продукция гаргаха даа-бары бэлүүлэгдэбгүй.

Машина бүтээгчн комплекс-до продукция түхэл шэнжнэ, ассортименте наркуулан хайжаруулаха, ашаг үрэ эхэтэй эдэлэ хэрэгсэлнүүдэ ашгал-жа, үргэнээр гаргаха хэмжээ абууланууд бэлүүлэгдэб. Эдэ эдэлэ хэрэгсэлнүүдэ үйлдэ-бэрлгыс үргэдхэнэй ашаар комплекссын продукция нити ургалтын 30 шахуу процент абтаһан байна. Гэхэтэй хамта бүхы комплекс дотор продук-циян ургалта 4,6 процент бо-лоо. Энэнь жэлэй түсбөөр ха-ралагдаһанһаа 1,3 дахин ба-га байна. Гол зүйлэй про-дукци үйлдэбэрлгэ даабари-нууд дүүргэдхэгдэгүй.

1987 ондо 327 миллиард тү-хиргитэй арадай хэрэглэмжн эд бараан, эдэлэ хэрэгсэлнүүд (архи дарһа оруулалсангүй) үйлдэбэрлэгдэб. 1988 оной-хитэй жэшбэл, тэдэннэй үнэ-лүүлгэдэ 5,5 процентиээр дээшлэб. Гэбшэе хүн зондоо шухала хэрэгтэй эд бараа үй-лэбэрлгыс дээшлүүлгэ ара-дай хэрэглэмжн ба хүн зон-ой ажаллагда хангалгын эд бараа үйлдэбэрлгыс хүжөөжэ-хэ комплексдо программаар харалагдаһан даабаринуудһаа гэгдэлдэ ороһон байха юм.

СССР-эй Хүнган промышлен-ностиин министрствын пред-приятиянууд тогтоогдон даа-баринуудһаа бага торгон ба улаһан бүүдүүдэ, нэхэмэл зүйл-нүүдэ, гутал, хүүгэдэй асорт-иментын зарим эдэлэ хэрэг-сэлнүүдэ, спортын хубсаһа хунар болон бусад зүйлнүү-дые үйлдэбэрлгэн гаргалгын байгаа. Министрствын 431 предприятие хэлсэтэ уялганууд-да бэлүүлжэ шодабгүй.

Агропромышленна комплекс-сын продукция нити хэм-жээн 460 миллиардһаа дээш түхиргитэй хүрөө гэхэ гү, али 1986 онойхитэй сасуулбал, 1,8 процентиээр ургаа. Хүдөө ажы-хын продукция — 0,2; болбосо-руулгын халбаринууд бүхы продукция 3,5 процентиээр дээ-шлэб. Нийтин хүдөө ажыхн ажалай бүтээсэ — 2,5; болбо-соруулгын халбаринуудта 3,9 процентиээр ургаа.

Гэхэтэй хамта зарим ур-галмонуудай ургаа доошлуул-һаа, гүрэндэ худалдалгыс бага болгоһонһоо уламжалан, урда жэлэйхитэй жэшбэл, ажал абуулан бүхы зүйлнүү-дэй нитиэ сэнгүүд ашаг олоо 1,6 миллиард түхиргөөр хороогодоо, 23 миллиард тү-хиргитэй хүрбэ. Хүдөө ажыхн үйлдэбэрлгэн ашаг үрэ 19-һөө 18 проценти хүртээр хороо.

Бүхы ажыхнуудта ургамал-нуудай гол продуктуудые үй-лэбэрлгэһи нити болоо гэгбэл: эрбэлгэ — 211,3 миллион тоно-хы; хлопок сырца — 8,1 мил-лион тоно; сахарай саклоо (фабрична) — 90 миллион тоно; нарын сэгсгэ — 6,1 миллион тоно; хартааба — 75,9 мил-лион тоно; овош — 29,1 мил-лион тоно; урз жэмэс (цит-русовэ ургамалуудые оруу-лалсангүй) — 7,9 миллион тоно; синопгад — 5,8 миллион тоно. Ороһонийн олонхи райо-нуудта урда жэлэйхитэй бага хартааба, овош, үрз жэмэс, виноград хургадаа.

Украинын, Белоруссин, Уз-

бегэй, Грузин, Азербайджан-най, Литвагай, Латвин, Кирги-зэй, Таджики, Арменийн, Турк-менин болон Эстонин СССР-нүүдэй, РСФСР-эй 38 обла-стин, Казахай СССР-эй 11 об-ластин ажыхнууд ороһонтоо ургамалуудые худалдаха тү-сбөөр дүүргэб. Урда жэлэй-хитэй үлүү эхэ хара тарьян, просо, гэршүүхэ, кукуруза, шмэзэн ба ороһонтоо-бобоо ургамалууд худалдагдаа. Хар-тааба, үрз жэмэс болон бах-чева ургамалуудые нитиэ зо-шова жаседа оруулаха түсбэ дүүргэдхэггүй, тэдэнэй шанар доошлуулагдаа.

1986 онойхитэй жэшбэл, һаамаа доошлуулан Арменийн болон Туркменин СССР-нүүдһаа гадна, бүхы союзна республиканиуд мал ажалай продуктуудые үйлдэбэрлгэб дээшлүүлхэн байгаа. РСФСР-һаа бэшэ бүхы союзна респу-бликаниуд мал ажалай продук-тууды нитиэ союзна жаседа оруулаха түсбөөр дүүргэб. Мал ажалай продуктуудые үйлдэ-бэрлгэб эхэгдэлгэ 1987 ондо хүн бүхэндэ дундаа ээргээр 343 килограмм сагаан эдэсн, 240 үндэгэн хүртэһэн байгаа. Энэнь СССР-эй Эдэс хоолой программаар харалагдаһан үйлдэбэрлгэ 1990 оной хэмжээн-дэ хүрбэ.

1986 онойхитэй сасуулбал, архи дарһа нэрэлгэ 16 процен-тээр хороогодо.

СССР-эй Госагропромом-д предприятиянууд 1,3 миллиард түхиргитэй продукция хэрэглэг-шэдэ дутуу эльгэгдэ гэхэ гү, али түсбэ 98,8 проценти дүү-ргэдэб.

Гол түлэб хэрэглэгшэдэй арасанһаа уламжалан, түсбэ-бөөр харалагдаһанда орхо-доо үлүү эхэ хлопок болон сеокло хурядаг машинанууд, тракторай ажананууд, түсбэ-лэгдэһнөө бага тракторнууд, олонхи зүйлэй хүдөө ажыхн машинанууд агропромышленна комплексдо эльгэгдэб. 27,4 миллион тоно минеральна үл-гэжүүлгүүд (100 проценти шэмэтэ бодосто оруулагда) эльгэгдэб гэхэ гү, али энэнь урда жэлэйхитэй 0,9 миллион тоноор үлүү эхэ байна.

Үйлдэбэрлгэн-техническэ хан-галгын эд бараа отгово худалдаа наймаандаа гаргажа ажалба.

Агропромышленна комплекс-ыс, тэрэ тоодо үйлдэбэрлгэн хэрэгсэлнүүдээр хүдөө ажыхы хангадаг халбаринуудыс хү-жөөжэда капитална хомолог-онүүд 63 миллиард түхиргитэ-й хүрөө гэхэ гү, али харалаг-даһан лимидэй 101 проценти болоо.

1986 онойхитэй жэшбэл, барилга байһан үйлдэбэ-рин баригануудтэй тоо 11 процентиээр хороогодо. Гү-рэнэй капитална хомологонууд-дай нитиэ хэмжээндэ пред-приятиянууд болон эмхинуудай олоһон мүнзэ зөөриһоо хо-мологдон гаргашануудай ху-бита 1986 ондо 3,1 проценти болоһон байгаа һаа, үнэргэг-шэ жэлдэ 18 проценти хурсо. Машина бүтээгчн комплекс-до урһалэмжн мүнзэ зөө-рин хэмжээн нилээд ургаа. Социальна халбарин объек-туудыс барилгадаа эгзэл һуу-дэ анхарал хандуулаха ябадал гол түлэб зайсуулагдаһан бай-һаа.

1986 онойхитэй 9,2 милли-ард түхиргөөр эхэ гол фон-дууд ашгалтадаа оруулагдаа. Мүнзэ хомологын бүхы зүйл-нүүдһаа капитална хомолог-онүүд 203,5 миллиард түхирги-нэ болоо. Гүрэнэй предприя-тинууд болон эмхинууд гол фон-дуудыс ашгалтадаа оруула-ха, капитална хомологонуудыс ашгалта даабаринуудта түс-түстан 92 проценти дүүргэ-бэ.

Юрэхидөө барилгын эмхи-нууд дээрэ подяраа худалмэрин түсбэ 99,8 проценти бэлүү-лэб. Барилга-хабарлгын эм-хинуудтэй 40 шахуу про-центи подяраа худалмэрин хэмжээгээр, харин гурбадахи

эмхи бүхэн ажалай бүтээсэ дээшлүүлхэ түсбөөр дүүргэ-бгүй.

Нийтин хэрэглэмжн бүхы түхэлэй транспорт 13 мил-лиарда дээш тоноо ашаа зөө-хэ, түсбөө 1,4 процентиээр үлүүлэб. Бүхы түхэлэй транс-порт ашаа зөөлгэ дээрэ хү-дэлмэрлэгшэдэй ажалай бу-тээсэ дээшлүүлхэ даабаринуу-даа дүүргэһан байгаа. Бүхы түхэлэй транспортоор хүнүү-дыс зөөлгэ 2,5 процентиээр ур-гэжа, 1084 миллиард пассажиро-километртэй хүрбэ. Нийтин хэрэглэмжн транспорт дээрэ усалтага үшөөл эхэ байһаар. Хэлхээ хоһоонхой предприя-тинууд гол ажал абуулаһаа ашаг олоо абаха түсбөөр дүү-ргэжэ, 1986 онойхитэй сасуу-лал, хэлхээ хоһоонхой талар хүн зоние хангалга 6 процен-тээр дээшлэб.

1988 оной эхиндэ хүн зоной тоо 284,5 миллиондоо хүрбэ. 1986—1987 онуудта орон до-торной хүн зоной үдэс эгзэл эхэ байгаа. 1981—1985 онууд-та хүнүүдтэй үдэс 2,4 милли-он болоһон байгаа һаа, харин энэ жэлдэ дундаа эгзээр 2,9 миллион шахуу болоо.

Орон дотор боложо байһан һайн хубилтануудай үүргэ нүлөөгөөр, социальна халба-ринэ эрид хүжөөһнэй, тэрэ-нэй материална үндэһэ һу-ри үргэдхэнэй, гэр бүлнэ бэхиюулхэ хэмжээнүүдэ бэ-лүүлхэй ашаар демографиче-ска оршон байдал хайжа-руулагдажа байна. Хүн зоний наһа баралга хороогодоо, хү-нүүдэй дундуур наһан хоёр шахуу жэлээр ургажа, мүнөө үдэ 69,6 жэлдэ хүрбэ. Үнэ-р-һэн жэлдэ 5,6 миллион ху-бил бууд түрөө. 1980 ондо 4,9 мил-лион хуибүүд түрэлэн юм.

Арадай ажыхада 1986 ондо хүдэлмэрлэгш болон алба хаа-гшад хайһан дундуур салын хүлхэн 206 түхиргит байһан һаа, мүнөө 211 түхиргит болоо. Кол-хозникуудтэй һарын дундаа эр-гын ажалай түлбэри 163 түхи-р-гитһөө 167 түхиргит хүртээр дээшлэб.

Салын хүлхэ дээшлүүлхэ та-лаар 1987 оной түсбөөр ха-ралагдаһан хэмжээ абуула-һууд бэлүүлэгдэһэн байна.

Юрэхнэй эрдэмтэй ба мэргэ-жлэй һургуулиыс хубилган шэнэжэлгын гол шгэллэгшэ-дэ харалагдаһанһаа өһөөр багшанар болон арадай гэгэ-рлэй бусад хүдэлмэрлэгшэдэй салын хүлхнэ дээшлүүлхэ хаа ханагүй түгсэхгэдэ. Үн-шэн үхбүүдтэй, мүн түрлхидэй харууһагүй үлхэн үхбүүдтэй ажанууд хүүгэдтэй байша-нуудай, интернат һургуулинууд-тай хүдэлмэрлэгшэдэй ажа-лай түлбэрин талар хүнжэлэ-лгэнүүд үргэдхэгдэ. Элүүрыс хамгаалгын ба социальна хан-галгын эмхи зургануудтэй хү-дэлмэрлэгшэдэй салын хүл-хнэ шата шатаар дээшлүүл-хэ хүдэлмэрлэгшэ үргэлжүүл-гэдхээр.

Олон халаанаар хүдэлдэг болохо талар хүдэлмэрлэг-шэдэй, алба хаагшадтэй үүсхэл эдбхи дээшлүүлхын тула һүнийн сагта худалһнэй гү-лээ нэмэлтэ түлөөһнүүдһээ гадна, промышленностиин, ба-рингын, транспортын ба хэл-хэ хоһоонхой предприя-тинуудта эмхинуудтэй үдэһин халаандаа худалһнэй түлөө нэ-мэлтэ түлбэринүүд бии бол-годоо, моральна ба матери-альна урмашуулгын арга бо-ломжонууд үргэдхэгдэ. Хи-лээсэ барилда ба макароний промышленностиин предприя-тинуудай хүдэлмэрлэгшэдтэ һүнийн сагта худалһнэй түл-өө нэмэлтэ түлбэринүүд дээ-шлүүлгэдэ.

Арадай ажыхн үйлдэбэрлгэн халбаринуудта ажалша коллек-тинуудтэй олоһон мүнзэ зөө-рээр салын хүлхэ дээшлүүлгэ бэлүүлэгдэжэ байна.

Хэрэглэмжн нийтин фон-дуудһаа хүн зон 162,5 мил-лиард түхиргитэй, нэмэлтэ түлбэ-ринүүдыс, хүнжэлэлтэнүүдыс абаа. Энэнь 1986 онойхитэй

7,5 миллиард түхиргөөр үлүү эхэ юм. Эдэ нэмэлтэ түлбэри-нууд болон хүнжэлэлтэнүүдыс хараада абахада, хараадаа хү-дэлмэрлэгш болон алба хааг-шадтэй салын хүлхнэ — 287 тү-хиргитэ, колхознуудтэй нийтин ажыхһаа колхозникуудтэй ажа-лай түлбэри 248 түхиргитэ хү-рбэ.

Гарахы түрэхһөө хойшо ин-валид хүнүүдтэ тэдхэмжнүү-дэй хэмжээнүүд дээшлүүлгэ-дэ, Эсэгэ ороһоо хамгаалгын Агуушэ дайнда хабадагшэд-та, наһа бараһан сэрэгтэй алба хаагшадтэй бүлэнэртэ нэмэлтэ хүнжэлэлтэнүүд тогтоогдоо, гэр бүл болоһон саһаа түрүүшн жэлэй туршдаа һаа гэрлэгшэ-һээ бага бүлэтэй эрхэгдэлгэ на-лог абалга болоулагдаа. 10 болон тэрэһнээ дээш жэлэй урда тэ хүдэлмэрлэгшэдтэ, алба хаагшадтэ болон тэдэнэй бү-лэнэртэ олгогдон пенсинууд дээшлүүлгэдэ.

Убшэн үхбүүдтэй хой-ноһоо харууһалха талар түл-бэригтэй саг 14 үдэр болотор дээшлүүлгэдэ.

Ажалшад ноослэлгын кас-сануудта хадагалха мүн

